

ARNOLDI
VINNII JC.

In Quatuor Libros

INSTITUTIONUM
IMPERIALIUM
COMMENTARIUS

Academicus, & Forensis.

JO. GOTTL. HEINECCIUS JC.

Recensuit, & Praefationem Notulasque adjecit.

TOMUS PRIMUS.

VENETIIS, MDCCXXXVI.

Ex Typographia Balleoniana.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

LECTORI

S. P. D.

J. O. GOTTL. HEINECCIUS.

UM multa à viris etiam doctissimis reprehendi solent in operosa illa ac præclara Justiniani legislatione; tum sæpenumero quibusdam mirari contingit, atque etiam stomachari, quod Imperator, illa perfecta, Jureconsultis leges interpretandi illustrandique facultate, tanquam aqua & igni, interdixerit, eosque ad conficienda admonitoria, *παράτιτλα* atque indices improvido consilio damnarit (a). Legum enim interpretationem tam credunt plerique necessariam, ut ea civitatem non facilius, quam ipsis legibus, carituram, officiumque Jurisconsultorum sine illa præclara facultate inane atque infructuosum reipublicæ futurum, arbitrentur. Qua fronte, inquirunt, Jcti sustinebit nomen, qui leges nescit? Leges autem quo pacto scire se dixerit, qui verba earum tenet, non vim ac potestatem? (b) Vim denique ac potestatem legum an quisquam, quantacumque sit ingenii perspicacia, adsequetur, si non modo interpretationes nullæ existent, verum etiam iis, qui hanc reipublicæ operam navare cupiunt, grave ex lege Cornelia iudicium imminet? (c) Accedit, quod quum nulla lex, nullumque SCrum, teste Juliano, (d) ita scribi possit, ut omnes, qui quandoque inciderint, casus comprehendant, imperfectam admodum ac veluti macilentam esse oporteret jurisprudentiam, nisi illi succus ac sanguis ex interpretatione prudentum accederet. Denique & experientiam, rerum omnium magistram, Romanos docuisse existimant, hac Jureconsultorum operarepublicam carere non posse. Sane enim quid artificiosius unquam scriptum fuisse dicamus, quam illum XII. Tabularum libellum, cujus *νεμωδοντα βραχίως ἢ ἀπειρίτως συγκεφάλω* & posteri, teste Diodoro Siculo (e) unice sunt admirati; quem Crassus apud Ciceronem (f) omnibus omnium Philosophorum bibliothecis anteposuit, quem denique Livius (g) fontem universi publici privatiq; juris; & Tacitus, (h) scriptor *πολιτικάτων*, *fontem aq; juris* vocare non dubitavit? Et tamen his legibus latis, statim cœpit necessaria videri interpretatio prudentum disputatioque fori, (i) eique unice acceptum ferimus, quod jurisprudentia Romana in tam augustam atque admirabilem disciplinam effloruerit. Quod si autem ea Jctorum diligentia carere non potuit civitas, quum exiguum illud legum Decemviralium corpus, tam elegante atque absoluta brevitate verborum compositum, (k) in foro regnaret: qui fieri, quæso, posset, ut opus Justinianicum diffusissimum, atque ex innumeris variorum auctorum fragmentis consutum sine interpretum commentariis ab ullo mortaliū intelligatur? Quam multa enim in eo sunt subtilia? quam multa abstrusa? Quantum ubique veteris philosophiæ, quantum antiquitatis, quantum juris publici latet? Quam sæpe etiam contingit, ut leges quædam sive vere, sive in speciem pugnantem crucem figant viris doctissimis? Si autem & ii, qui haud mediocri doctrinæ ac litterarum præsidio instructi ad sacra illa accedunt, aliquando hæsitant, ac in tanta interpretationum copia Delio sibi natatore opus esse fœtentur; quid illis contingeret, qui

a 2

omni

(a) *Constit. Des auctore, §. 12. de concept. Dig.* (b) *L. 17. ff. de legib.* (c) *Constit. Tanta, §. 21. de conf. Digest.* (d) *L. 10. l. 11. l. 11. ff. de legib.* (e) *Diodor. Sicul. lib. XII. cap. 26.* (f) *Cic. de Oratore lib. 2. cap. 44.* (g) *Liv. lib. 111. cap. 34.* (h) *Tacit. Annal. lib. 111. cap. 27.* (i) *L. 2. §. 5. ff. de orig. jur.* (k) *Gell. Noct. Att. lib. XX. cap. 1.*

ARNOLDI VINNII, J. C.
IN LIBRUM PRIMUM
INSTITUTIONUM
IMPERIALIUM
COMMENTARIUS
Academicus & Forensis.
CUM NOTIS AD TEXTUM.

P R O O E M I U M.
De Confirmatione Institutionum.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI
JESU-CHRISTI.

IMPERATOR, CÆSAR FLAVIUS JUSTINIANUS, ALEMANICUS, GOTHICUS, FRANCICUS, GERMANICUS, ANTICUS, ALANICUS, VANDALICUS, AFRICANUS, PIUS, FELIX, INCLYTUS, VICTOR AC TRIUMPHATOR, SEMPER AUGUSTUS, cupidæ legum juventuti S.

IMPERATOR] Hoc nomine etſi appellarentur omnes exercitus ductores *αρχηγοί, ἢ ἄλλοι πρῶτοι ὑπάρχοντες*, propriè tamen id tribui ſolebat iis, qui re bene geſta hoc honoris titulo acclamatione militum vel decreto Senatus decorati eſſent. Poſt occupatam Rempublicam perpetuum Principis prænomen eſſe cœpit ex S. C. Honorianus ex *Cic. Tacit. Sueton. Dion. Appian.* VINN. Sed tamen Byzantini Imperatores plerique hoc cognomen dimiſerant
Vinnius in Inſtitut.

ante Juſtinianum noſtrum, qui illud primus revocavit in uſum, primus poſtliminio veluti renunciatus *ῥησάτωρ αὐτοκράτορ*, uti teſtatur Agathias lib. 6. p. 157. Ez. Spanhem. *de Uſu & præſt. num. Tom. 2. Diſſ. 12. p. 403.*

CAESAR] cognomen familiz in gente Julia, quod poſt C. Julium factum eſt hæreditarium Imperatorum. Procedente tempore, eodem nomine appellari & qui vivo Imperatore designati auguſtæ majeſtatis hæredes, l. 7. *Cod. de malef. & mathem.* Spartian. *in Alio Vero*, ubi & hunc ipſum primum Cæſarem ea ratione appellatum teſtatur. Hodie *Reges Romanorum* vocantur. VINN. Ita quidem Spartianus *in Al. Ver. cap. 2.* contra Aurel. Vict. *cap. 12. in Trajano* ab Hadriani demum adoptione *diviſa eſſe ait Cæſarum & Auguſti nomina.* Neuter accurate. Omnes Principum liberi dicti ſunt Cæſares, jam à Neronis temporibus. Domitianus, ſtatim interfecto Vitellio, hoc nomen obtinuit. *Tacit. Hiſt. Lib. 3. cap. 86.* Hinc numi Titi & Domitiani Cæſarum apud Spanhem. *Tit. 11.*
A p. 351.